

Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ.

De raad van de gemeente Eemsmond;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 2-9-2016;
gelezen de adviezen van de Cliëntenraad SoZaWe Bedum, De Marne, Winsum, Eemsmond;
gelet op artikel 8b van de Participatiewet;
gelet op artikel 35 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW);
gelet op artikel 35 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ); .

besluit vast te stellen de "Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ".

Artikel 1. Begrippen

In deze verordening wordt verstaan onder:

1. *de wet*: de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);
2. *handhaving*: een stelsel van preventieve en repressieve maatregelen, gericht op het voorkomen, ontmoedigen en bestrijden van misbruik of oneigenlijk gebruik van een uitkering of inkomensvoorziening.
3. *fraude*: het verstrekken van onjuiste en/ of onvolledige gegevens dan wel het verzwijgen of niet (tijdig) verstrekken van, voor de bepaling van het recht op uitkering en de duur en de hoogte van de uitkering, relevante gegevens, met als gevolg dat de uitkering geheel of gedeeltelijk ten onrechte wordt verstrekt. Veel voorkomende gevallen van fraude zijn het niet melden van betaald werk naast de uitkering, verandering in de leefsituatie of aanwas van vermogen. Vergissingen en slordigheden van de klant kunnen hier ook onder vallen, afhankelijk van de mate van verwijdbaarheid.
4. *misbruik*: het verwijtbaar ontvangen van een uitkering in strijd met de wettelijke voorschriften.
5. *oneigenlijk gebruik*: het ontvangen van een uitkering volgens de regels van de wet, maar in strijd met de bedoeling van de wet zoals die bij de totstandkoming van de wet bestond.
6. *benadelingsbedrag*: het bedrag dat ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.
7. *inlichtingenplicht*: de plicht zoals bedoeld in de wet, of de verplichtingen bedoeld in artikel 30c tweede en derde lid, Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen.
8. *aangiftegrens*: de grens als bedoeld in de Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude.
9. Begrippen die in deze verordening worden gebruikt en die niet nader worden omschreven, hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ, de Algemene Wet bestuursrecht en de Gemeentewet.

Artikel 2. Opdracht aan het college

Het college stelt een plan vast waarin staat beschreven hoe zorg wordt gedragen voor een rechtmatige en doelmatige uitvoering van de wet, waaronder de bestrijding van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet.

Het college hanteert in dit plan de volgende visie-elementen voor het voorkomen en opsporen van fraude:

- a. het vroegtijdig informeren van cliënten over, rechten, plichten en handhaving;
- b. het optimaliseren van de dienstverlening;

- c. vroegtijdige detectie en afhandeling van fraudesignalen;
- d. bij geconstateerde fraude daadwerkelijk sanctioneren.

Het college beschrijft in dit plan tenminste:

- a. de wijze van controle bij de aanvraag, de voortzetting en bij beëindiging van de bijstand;
- b. het gebruik van signaal- en risicosturing bij de beoordeling van het recht op bijstand;
- c. de uitvoering van onderzoeken en bestandsvergelijkingen waarbij actuele gegevens worden gecontroleerd.

Artikel 3. Verantwoording

Het college informeert de raad via het jaarverslag van de uitvoeringsorganisatie en de kwartaalrapportages inhoudelijk over de uitvoering en resultaten van de opsporing en de controleactiviteiten.

Artikel 4. Terugvordering, invordering, kwijtschelding en verhaal

Het college draagt zorg voor de terugvordering, de invordering, de kwijtschelding en het verhaal van de kosten van de bijstand of de uitkering.

Artikel 5. Het afstemmen van de bijstand/ uitkering dan wel het opleggen van een bestuurlijke boete

- 1. Als de belanghebbende de verplichtingen voortvloeiend uit de Participatiewet, de IOAW of de IOAZ niet of onvoldoende nakomt, stemt het college de bijstand of de uitkering af conform de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ.
- 2. Als de belanghebbende onvoldoende besef van verantwoordelijkheid toont, stemt het college de bijstand of de uitkering af conform de Maatregelenverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ.
- 3. Als een belanghebbende een schending van inlichtingenplicht pleegt, wordt krachtens de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ een bestuurlijke boete opgelegd.

Artikel 6. Aangifte bij het Openbaar Ministerie

Indien een gedraging van een belanghebbende als bedoeld in artikel 4 leidt tot benadeling van de gemeente, doet het college aangifte bij het Openbaar Ministerie, in overeenstemming met de door het Openbaar Ministerie gehanteerde uitgangspunten.

Artikel 7. Slotbepalingen

- 1. Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van de cliënt afwijken van het bepaalde bij of krachtens deze verordening, indien toepassing van de verordening leidt tot onbillijkheden van overwegende aard.

Artikel 8. Inwerkingtreding en citeertitel

- 1. Deze verordening treedt in werking een dag na de bekendmaking.
- 2. Deze verordening wordt aangehaald als: Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 29 september 2016

M. van Beek
Voorzitter.

H. Hoekstra
Griffier.

Toelichting

Algemeen

Op grond van artikel 8ba van de Participatiewet, artikel 35 van de IOAW en artikel 35 van de IOAZ is de gemeenteraad verplicht per verordening regels te stellen met betrekking tot fraudebestrijding. De tekst van artikel 8b Participatiewet luidt als volgt: “De gemeenteraad stelt in het kader van het financiële beheer bij verordening regels voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet”.

In deze handhavingsverordening wordt bepaald dat het college een plan opstelt waarin de doelstellingen staan met betrekking tot het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bijstand, de IOAW en de IOAZ. Uitgangspunt hierbij is dat het college, als uitvoerder van de bijstandsregelgeving door genoemde vier visie-elementen niet alleen de rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking kan borgen en handhaven maar belangrijker nog, misbruik kan voorkomen.

Artikel 1.

Dit artikel spreekt voor zich.

Artikel 2.

Het college komt tweejaarlijks met een plan waarin de uitvoering voor handhaving wordt beschreven, waarmee nieuwe inzichten op basis van signalen kunnen worden opgenomen. Het plan welke het college gaat opstellen bevat een viertal visie-elementen voor het voorkomen en opsporen van fraude. De gebruikte terminologie sluit aan bij de gehanteerde benamingen door onder meer het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

a. Vroegtijdig informeren van klanten (preventie)

Belanghebbenden moeten duidelijk worden geïnformeerd over hun rechten en plichten zodat iedereen weet wat wel en niet mag. Alleen indien belanghebbenden tijdig en volledig zijn geïnformeerd kunnen ze worden aangesproken op hun gedrag.

b. Optimaliseren van de dienstverlening (preventie)

Onnodige procedures roepen irritatie op en verminderen daardoor de bereidheid van de belanghebbende om de wet en regels na te leven. Door op een klantvriendelijke manier organisatorische belemmeringen weg te nemen, wordt de belanghebbende gestimuleerd in zijn gedrag. Een belanghebbende zal meer gemotiveerd zijn om zich aan de regels te houden.

c. Vroegtijdige detectie en afhandeling van fraudesignalen (repressie)

Een belangrijk instrument in de fraudebestrijding is ‘controle op maat’. Controle op maat houdt in: hoe meer risico, hoe intensiever de controle. Iedereen zal worden gecontroleerd, alleen de een wat meer dan de ander. Daarnaast kunnen er themacontroles worden uitgevoerd. Personen die voldoen aan een in het controleplan bepaald criterium worden intensief gecontroleerd op grond van een protocol. Tot slot wordt er een systeem van signaalsturing ingevoerd. Gedurende het gehele proces van intake tot beëindiging van de uitkering worden onduidelijkheden (signalen) die tijdens een gesprek, uit het dossier of via een tip naar voren komen nader onderzocht en afgehandeld.

d. Bij constatering van fraude: sanctionering (repressie)

Op het moment dat er fraude wordt gepleegd zal dit niet zonder gevolgen mogen blijven. Het teveel ontvangen bedrag zal moeten worden teruggevorderd en geïnd. De terugvordering is nader geregeld in het

debiteurenplan. Tevens zal er een bestuurlijke boete moeten worden opgelegd. Bij een fraudebedrag boven de € 50.000,00 (aangiftegrens Openbaar Ministerie) zal in beginsel aangifte moeten worden gedaan wegens uitkeringfraude.

Artikel 3.

Het college gaat de gemeenteraad periodiek informeren over de uitvoering van de handhaving van fraude. Daarvoor gebruikt zij de bekende instrumenten zoals de eigen kwartaalrapportages en het jaarverslag van de uitvoeringsorganisatie (voorheen SoZaWe Hoogeland). Daarin beschrijft zij in ieder geval de resultaten van de handhaving van fraude. De cliëntenraad wordt ook langs deze weg geïnformeerd.

Artikel 4.

Dit artikel wordt uitgewerkt in beleidsregels.

Artikel 5.

De Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ ziet op het afstemmen van de bijstand of de uitkering met betrekking tot verwijtbare gedragingen. Daarnaast is het onderdeel 'schending inlichtingenplicht' per 1 januari 2013 onder de bestuurlijke boete gebracht.

Artikel 6.

In de 'Aanwijzing Sociale Zekerheidsfraude' van het Openbaar Ministerie zijn de uitgangspunten vastgelegd wanneer door het college aangifte gedaan kan worden indien een gedraging van een belanghebbende leidt tot benadeling van de gemeente. Onder de huidige regeling bestaat de verplichting voor gemeenten om proces-verbaal op te maken en aangifte te doen bij het Openbaar Ministerie indien er sprake is van fraude en het benadelingsbedrag gelijk is aan of meer bedraagt dan € 50.000,- (de aangifterichtlijn sociale zekerheid). Ingeval er geen maatregel getroffen kan worden, kan ook bij een lager fraudebedrag aangifte gedaan worden.

Artikel 7.

Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van de aanvrager afwijken van de bepalingen van deze verordening. Afwijken kan enkel ten gunste, niet ten nadele van de aanvrager. Benadrukt wordt dat slechts in bijzondere gevallen gebruik gemaakt kan worden van de hardheidsclausule. Het college geeft bij toepassing van deze clausule duidelijk aan waarom van de verordening moet worden afgeweken.

Artikel 8.

Deze verordening treedt in werking na vaststelling door de gemeenteraad op de dag nadat zij is bekendgemaakt op de reguliere wijze.